

Toch weer worstelen met die Duitse vlag

Columns - 7 juli 2016 - Auteur: Marja Verburg

Decennialang konden Duitsers bij grote voetbaltoernooien niet vrolijk met hun vlag zwaaien. Nationale symboliek was door het nazi-verleden nou eenmaal te belast. Het WK van 2006 leek dat te hebben veranderd. Maar nu, 10 jaar later, worstelen Duitsers toch weer met hun vlag.

Met vlaggen zwaaien, dat deden mijn Duitse vrienden vroeger niet. Het idéé. Zij waren in de jaren zeventig en tachtig in West-Duitsland opgegroeid als *Verfassungspatrioten*: ze waren niet trots op Duitsland, maar op hun democratie en grondwet (*Verfassung*).

Na de eenwording veranderde dat. Duitsland was weer “een normaal land, zoals andere landen”, zei een bevriende journalist [in 2009](#). “Niet dat ik nu met vlaggetjes zwaai, maar Duitsland is nu wel een land waarin je goed kunt leven en waarin veel in orde is.”

Veel van zijn landgenoten hadden de schroom om met vlaggen te zwaaien toen al van zich afgeworpen. Daar speelde het zomersprookje van het WK van 2006 in Duitsland een belangrijke rol in. Duitsland was trots op zijn gastvrijheid en openheid, blij met de sympathiek voetballende *Mannschaft*, met zijn eigen onbevangenheid en met het nu “[gezonde patriottisme](#)”.

Zwart-rood-goud geschminkt op de *Fanmeile*

In de jaren na 2006 zag ik tijdens EK's en WK's op Facebook foto's van mijn Duitse vrienden die in shirts van het Duitse elftal, met Duitse vlaggen of met zwart-rood-goud-geschminkte wangen voetbalwedstrijden keken op een *Fanmeile* bij de *Public Viewing*, zoals gezamenlijk voetbal kijken op pleinen en straten in goed Duits heet. Ik vond dat leuk.

Maar het *Verfassungspatriotismus* zit bij sommigen diep. De WK-finale Duitsland-Argentinië keek ik twee jaar geleden met Duitse vrienden in Berlijn. Eén van hen bleek tijdens de wedstrijd voor Argentinië te zijn. Niet omdat hij speciale sympathieën had voor dat land. Hij kon eenvoudigweg niet voor Duitsland juichen. Gisteren hoorde ik van twee Duitsers dat ze vanavond tijdens de halve

finale Duitsland-Frankrijk voor Frankrijk zijn. “Die ‘Deutschlaaaaaand’ brullende en met vlaggen zwaaiende types verdraag ik niet. Daarom: allez les bleus!”, appte een van hen, de grootste voetbalfan die ik ken.

Extreem-rechts geweld

Tijdens de kwartfinale zaterdag tussen Duitsland en Italië stuitte ik op een tweet en een [kritisch stuk](#) van het linkse weekblad Der Freitag over de omgang met de Duitse vlag. Tien jaar na het WK van 2006 is er weinig meer over van de openheid van toen, luidt het commentaar. Dat zie je bijvoorbeeld aan de reacties op een voorstel van een aantal jongeren van Die Grünen om vlaggen bij het voetbal kijken thuis te laten. Zij werden met de dood bedreigd. Je ziet het aan het sterk toegenomen extreem-rechtse geweld in Duitsland, aldus de commentator, en aan de aanslagen op asielzoekerscentra.

Anti-islambeweging Pegida heeft met haar *Montagsdemonstrationen* waarop aanhangers met de Duitse vlag zwaaien “het zwart-rood-goud terugveroverd” op de vrolijke feestvierders van 2006, lees ik. “De met haat gevulde parolen van Pegida en AfD klinken vaker dan het gezang van de voetbalfans voor de tv-schermen. Het zwaaien met de vlag is niet meer zo heel onschuldig als ten tijde van het *Sommermärchen*.”

Ik kijk zelf ook met afschuw naar het toenemende extreem-rechtse geweld in Duitsland. Maar moet je daarom accepteren dat je zwart-rood-goud, om met Der Freitag te spreken, door Pegida wordt gekaapt?

Verdacht nationalistisch

Ik vroeg mijn Duitse vrienden en kennissen deze week op Facebook hoe zij dat zien. Binnen een paar uur kreeg ik 11 uitgebreide reacties uit Rostock, Berlijn en Düsseldorf. De stemming is anders dan twee jaar geleden, schrijven twee kennissen. Door de vluchtelingencrisis en de opkomst van de AfD heerst er nu meer een gevoel van crisis, die niet tot vrolijk feesten stemt. En door de terreurdreiging is *Public Viewing* ook niet meer zo populair.

Een ander mailt dat ze de indruk heeft dat “de verhouding tot de vlag duidelijk is veranderd en meer als verdacht nationalistisch” wordt gezien. Een Oost-Duitse vriend die het vanwege zijn jeugd in de DDR (“zwaaien, massale marsen”) eigenlijk niet zo op vlaggen heeft, vindt dat toch jammer, zegt hij.

Een niet zo voetbalminnende vriendin kijkt de wedstrijden dit jaar met haar zoon. Ze heeft er geen probleem mee voor Duitsland te juichen, heeft ze ontdekt. Maar ze heeft het haar dochttertje wel verboden een Duitse vlag aan haar fiets te hangen. “Misschien inderdaad omdat je dan in een bepaalde hoek gedrukt kunt

worden.” Niet dat ze zelf iedereen met een vlag voor een nazi aanziet - en voetbal is nog geen Pegida - maar zo’n vlag aan een fiets, “ja, dat vind ik toch stom.”

Guirlandes, slingers, strandballen en confetti

Eén vriendin zegt dat ze een “onverkrampte omgang met de vlag eigenlijk mooi” vindt, maar dat ze er zelf nog steeds een ongemakkelijk gevoel bij krijgt. “Daar heeft het WK van 2006 niets aan veranderd.” Haar twee zoontjes lopen wel met Duitsland-t-shirts rond.

Slechts twee vrienden mailen me dat ze de vlaggen met voetbal juist mooi vinden, maar zij zien die dan ook in een groter multicultureel geheel: de Duitse driekleur “in een bontgekleurde mix met alle andere landen”. In Rostock zie je het zwart-rood-goud op straat “in guirlandes, slingers, strandballen en confetti”, zegt de één. Dat maakt het een vrolijke, carnavaleske boel. En dat maakt het ook iets heel anders dan “het gebrul van Pegida”, mailt de ander vanuit Berlijn.

Met voetbal mag de vlag, luidt een van de laatste reacties uit Berlijn om half 1 ‘s nachts. “Het mag er alleen niet uitzien alsof je er twee jaar op hebt gewacht om die kleuren weer te laten zien. Zolang het een stuk stof is om het nationale team te steunen, is geloof ik alles in orde.”

Ik hoop het.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/17220/toch-weer-worstelen-met-die-duitse-vlag>